

ประโยค ป.ธ.๘
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๒

๑. วาจาสำหรับประกอบในคำว่า น ตาว เป็นต้นนี้ ดังนี้ว่า วิติกมกรรมทั้งหลาย ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งอาสวะเหล่านั้น ยังไม่มีปรากฏในสงฆ์เพียงใด พระศาสดาจะไม่ทรงบัญญัติสิกขาบทแก่สาวกทั้งหลาย เพียงนั้น ฯ ก็ ถ้าพึงบัญญัติไซ้ไร ไม่พึงพ้นจากความข้อข้องของผู้อื่น จากความคัดค้านของผู้อื่น จากโทษคือความติเตียน ฯ ถ้ามว่า ไม่พึงพ้นอย่างไร ฯ ตอบว่า จริงอยู่ สิกขาบททั้งปวงมีอาทิอย่างนี้ว่า ก็ ภิกษุใด พึงเสพเมถุนธรรม ดังนี้ พึงเป็นสิกขาบทอันพระศาสดาผู้จะบัญญัติ ควรบัญญัติ ฯ ฝ่ายชนเหล่านั้นไม่เห็นวิติกมโทษ แต่รู้พระบัญญัตินี้ จะพึงยังความข้อข้อง ความคัดค้าน และความติเตียนให้เป็นไปอย่างนี้ว่า นี่ อย่างไรกัน พระสมณโคตม จักผูกมัดด้วยสิกขาบททั้งหลาย จักบัญญัติปาราชิกด้วยเหตุเพียงเท่านั้นว่า ภิกษุสงฆ์ ยอมตามเรา ทำตามคำของเรา กุลบุตรเหล่านี้ละกองโกละใหญ่ ละเครือญาติใหญ่ และละแม่ซึ่งราชสมบัติอันอยู่ในเงื้อมมือบวช เป็นผู้สันโดษด้วยความเป็นผู้มีอาหารและเครื่องนุ่งห่มเป็นอย่างยิ่ง มีความเคารพจัดในสิกขา ไม่ห่วงใยในร่างกายและชีวิตอยู่ มิใช่หรือ ขึ้นชื่อในกุลบุตรเหล่านั้น ใครเล่าจักเสพเมถุน ซึ่งเป็นโลกามิส หรือจักลักของ ๆ ผู้อื่น หรือจักเข้าไปตัดชีวิตของผู้อื่น ซึ่งเป็นของปรารถนารักใคร่ หวานยิ่งนัก หรือจักสำเร็จการเลี้ยงชีวิตด้วยอวดคุณที่ไม่มี เมื่อปาราชิกแม้ไม่ทรงบัญญัติไว้ สิกขาบทนั้นเป็นอันพระองค์ทรงทำให้ปรากฏแล้ว โดยสังเขปในบรรพชานั้นเอง มิใช่หรือ ฯ ชนทั้งหลาย ไม่ทราบเรียวแรงและกำลังแห่งพระตถาคต สิกขาบทแม้ที่ทรงบัญญัติไว้ จะพึงกำเริบ คือ ไม่คงอยู่ในสภาวะเดิม ฯ

๒. ภิกษุทั้งหลาย ชื่อว่า รัตตัญญู เพราะอรรถว่า รู้ราตรีนาน ฯ คือ รู้ราตรีเป็นอันมาก ตั้งแต่วันที่ตนบวชมา ท่านกล่าวอธิบายว่า บวชนาน ฯ ความเป็นหมู่ใหญ่ด้วยพวกภิกษุ ผู้รู้ราตรีนาน ชื่อว่า รัตตัญญุมหัตตะ ฯ อธิบายว่า ความเป็น

หมู่ใหญ่ด้วยพวกภิกษุผู้บวชมานาน ๆ บัณฑิตพึงทราบว่ สิกขาบทที่พระผู้มีพระ
ภาคทรงปรารภพระอุปเสนวังคันทบุตร บัญญัติ ในเมื่อสงฆ์ถึงความเป็นหมู่ใหญ่ด้วย
ภิกษุผู้รู้ราตรีนาน ในบรรดาความเป็นหมู่ใหญ่เหล่านั้น ๆ จริ่งอยู่ ท่านผู้มีอายุนั้น ได้
เห็นภิกษุทั้งหลายผู้มีพรรษาหย่อนสืบให้อุปสมบทอยู่ ตนมีพรรษาเดียว จึงให้สัทธิวิหาริก
อุปสมบทบ้าง ๆ ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติสิกขาบทว่า ภิกษุทั้งหลาย
กุลบุตรอันภิกษุผู้มีพรรษาหย่อนสืบไม่พึงให้อุปสมบท ภิกษุใดพึงให้อุปสมบท ปรับ
อาบัติทุกกฏแก่ภิกษุนั้น ๆ เมื่อสิกขาบทอันพระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติแล้วอย่างนั้น
ภิกษุทั้งหลาย ผู้โง่เขลาไม่ฉลาดคิดว่า เราได้สืบพรรษา เรามีพรรษาครบสืบ จึงให้
อุปสมบทอีก ๆ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคจึงทรงบัญญัติสิกขาบทแม้ซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่า
ภิกษุทั้งหลาย กุลบุตรอันภิกษุผู้มีพรรษาครบสืบ แต่เป็นผู้โง่เขลา ไม่ฉลาด ไม่พึงให้
อุปสมบท ภิกษุใด พึงให้อุปสมบท ปรับอาบัติทุกกฏแก่ภิกษุนั้น ภิกษุทั้งหลาย เรา
อนุญาตให้ภิกษุผู้ฉลาด สามารถ มีพรรษาสืบหรือเกินกว่าสืบให้อุปสมบทได้ ๆ ในกาล
ที่สงฆ์ถึงความเป็นหมู่ใหญ่ด้วยภิกษุผู้รู้ราตรีนาน ได้ทรงบัญญัติสองสิกขาบท ๆ

— ◆ —

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๘

แปล ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๒

๑. เต อาสวฏฺฐานิยา วิติกกมฺมมา ยาว น สงฺฆे ปาตุกฺวานฺติ น ตาว สตุถา
 สวากานํ สิขฺขาปทํ ปญฺญาเปตฺติ อยมฺมุตถ โยชนา ฯ ยถิ หิ ปญฺญาเปยฺย ปฺรปฺวาทา
 ปฺรปฺารมฺภา ครหฺโทสา น ปฺริมฺจเจยฺย ฯ กถํ ฯ ปญฺญาเปนฺเตน หิ โย ปน ภิกฺขุ เมธุนํ
 ธุมนํ ปฺฏิเสเวยฺยาติอาหิ สพฺพํ ปญฺญาเปตพฺพํ ภเวยฺย ฯ อทิสฺวา จ วิติกกมฺมโทสํ อิมํ
 ปญฺญตฺตํ ฌตฺวา ปเร เอวํ อุปฺวาทญฺจ อุปารมฺกญฺจ ครหฺญจ ปวตฺเตยฺยํ กถํ หิ นาม
 สมฺโณ โคตโม ภิกฺขุสงฺโฆ เม อนฺวายิกो วจนกโรติ เอตฺตาวตฺตา สิขฺขาปเทหิ ปลิเวเจสฺสติ
 ปาราชิกํ ปญฺญาเปสฺสติ นนฺ อุเม กุลปฺตฺตา มหนตฺตญฺจ โภคกฺขนฺธํ มหนตฺตญฺจ ฉาติปฺริวญฺญํ
 หตฺถคฺคตานิ จ รุชฺขานิปี ปหาย ปพฺพชิตา ฆาตฺตจฺฉาตฺนปฺรมตฺตาย สนฺตฺตฺตฺตา สิขฺขาย
 ติพฺพคารวฺวา กาเย จ ชีวิตฺเต จ นีรเปกฺขา วิหรนฺติ เตสุ นาม โก โลกานิสมฺภูตํ เมธุนํ วา
 ปฺฏิเสวีสฺสติ ปฺรภณฺทํ วา หริสฺสติ ปฺรสฺส วา อิกฺขํ กนฺตํ อติมฺธูรํ ชีวิตํ อุปฺจฉินฺทิสฺสติ
 อญฺจตุคฺคกถาย วา ชีวิตํ กปฺเปสฺสติ นนฺ ปาราชิกเ อปฺปญฺญตฺเตปี ปพฺพชฺชาสงฺฆเเปเนวตํ
 ปากฺกํ กตฺตฺตํ ฯ ตถาคคฺคสฺสปี ฌามญฺจ พลญฺจ สตุถา น ฌาเนยฺยํ ปญฺญตฺตมฺปิ สิขฺขาปทํ
 กปฺเปยฺย น ยถาชาเน ติกฺกเจยฺย ฯ

(ปฐมสมันตปาสาทิกา เวรัชกัณท์ หน้า ๒๒๐-๒๒๑)

๒. รตฺติโย ฌานนฺตฺติ รตฺตญฺญํ ฯ อตฺตโน ปพฺพชิตทิวสโต ปญฺชาย ปหฺตา รตฺติโย
 ฌานนฺติ จีรปพฺพชิตาติ วุคฺคํ โหติ ฯ รตฺตญฺญํภิ มหตฺตํ รตฺตญฺญมฺหตฺตํ ฯ จีรปพฺพชิตฺเทหิ
 มหนตฺกาวนฺติ อตฺโถ ฯ ตตฺร รตฺตญฺญมฺหตฺตํ ปตฺเต สงฺฆे อุปฺเสนํ วงฺคนตฺปฺตํ อารพฺก
 สิขฺขาปทํ ปญฺญตฺตนฺติ เวทิตพฺพํ ฯ โส หายสฺมา อุนทสวสฺเส ภิกฺขุ อุปฺสมปาเทนเต ทิสฺวา
 เอกวสฺโส สทฺธิวiharิยํ อุปฺสมปาเทสิ ฯ อถ โส ภควา สิขฺขาปทํ ปญฺญาเปสิ น ภิกฺขเว
 อุนทสวสฺเสน อุปฺสมปาเทตพฺโพ โย อุปฺสมปาเทยฺย อาปตฺติ ทฺวักกฺกสฺสาติ ฯ เอวํ ปญฺญตฺเต

สิกขาปเท ปุณ ภิกขุ ทสวสสมหา ทสวสสมหาติ พาลา อพยตุตา อุปสมปาเทนติ ๑ อถ
ภควา อปรมปิ สิกขาปทํ ปณฺณาเปสิ น ภิกขเว พาลเณ อพยตุเตน ทสวสเสน
อุปสมปาเทตพุโ โย อุปสมปาเทยฺย อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส อนฺชานามิ ภิกขเว พยตุเตน
ภิกขุณา ปฏฺิพเลน ทสวสเสน วา อติเรกทสวสเสน วา อุปสมปาเทตฺนติ ๑ รตฺตณฺณมฺหตฺตํ
ปตฺตกาเล เทว สิกขาปทานิ ปณฺณตฺตานิ ๑

(ปฐมสมันคปาสาทิกา เวรัญชกัณท์ หน้า ๒๒๓)